Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 16. septembra 2013 *

„Konkurenca — Omejevalni sporazumi — Belgijski, nemški, francoski, italijanski, nizozemski in avstrijski trg kopalniške opreme — Sklep o ugotovitvi kršitve člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP — Usklajevanje dvigov cen in izmenjava poslovno občutljivih informacij — Enotna kršitev“

V zadevi T-378/10,

Masco Corp. s sedežem v Taylorju, Michigan (Združene države),

Hansgrohe AG s sedežem v Schiltachu (Nemčija),

Hansgrohe Deutschland Vertriebs GmbH s sedežem v Schiltachu,

Hansgrohe Handelsgesellschaft mbH s sedežem v Wiener Neudorfu (Avstrija),

Hansgrohe SA/NV s sedežem v Bruslju (Belgija),

Hansgrohe BV s sedežem v Westknollendamu (Nizozemska),

Hansgrohe SARL s sedežem v Antonyju (Francija),

Hansgrohe SRL s sedežem v Villanovi d’Asti (Italija),

Hüppe GmbH s sedežem v Bad Zwischenahnu (Nemčija),

Hüppe Ges.mbH s sedežem v Laxenburgu (Avstrija),

Hüppe Belgium SA s sedežem v Woluwé Saint-Étiennu (Belgija),

Hüppe BV s sedežem v Alblasserdamu (Nizozemska),

ki jih zastopajo D. Schroeder, S. Heinz, odvetnika, in J. Temple Lang, solicitor,

tožeče stranke,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopata F. Castillo de la Torre in F. Ronkes Agerbeek, zastopnika, skupaj z B. Kennellyjem, barrister,

tožena stranka,

* Jezik postopka: angleščina.

zaradi razglasitve ničnosti člena 1 Sklepa Komisije C(2010) 4185 final z dne 23. junija 2010 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39092 – Kopalniška oprema) v delu, v katerem je Komisija v njem ugotovila, da so tožeče stranke sodelovale pri enotni in kompleksni kršitvi v sektorju kopalniške opreme,

SPLOŠNO SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi I. Pelikánová, predsednica, K. Jürimäe (poročevalka), sodnica, in M. van der Woude, sodnik,

sodni tajnik: N. Rosner, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 28. februarja 2012

izreka naslednjo

Sodbo

Dejansko stanje

1 Evropska komisija je s Sklepom Komisije C(2010) 4185 final z dne 23. junija 2010 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39092 – Kopalniška oprema) (v nadaljevanju: izpodbijani sklep) ugotovila obstoj kršitve člena 101(1) PDEU in člena 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) v sektorju kopalniške opreme. Ta kršitev, pri kateri naj bi sodelovalo 17 podjetij, naj bi se odvijala v različnih obdobjih med 16. oktobrom 1992 in 9. novembrom 2004 v obliki protikonkurenčnih sporazumov ali usklajenih ravnanj na ozemljih Belgije, Nemčije, Francije, Italije, Nizozemske in Avstrije (točki 2 in 3 obrazložitve in člen 1 izpodbijanega sklepa).

2 Natančneje, Komisija je v izpodbijanem sklepu navedla, da je ugotovljena kršitev zajemala, prvič, usklajevanje med različnimi proizvajalci kopalniške opreme glede letnih dvigov cen in drugih dejavnikov določanja cen v okviru rednih sestankov znotraj nacionalnih poklicnih združenj, drugič, določanje ali usklajevanje cen ob posebnih dogodkih, kot so povečanje stroškov surovin ter uvedba evra ali cestnin, in tretjič, razkritje in izmenjavo poslovno občutljivih informacij. Komisija je poleg tega ugotovila, da se je določanje cen v sektorju kopalniške opreme izvajalo na letni ravni. V tem okviru so proizvajalci določali svoje cenike, ki so na splošno veljali eno leto in so bili podlaga za poslovne odnose s prodajalci na debelo (točke od 152 do 163 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

3 Izpodbijani sklep se nanaša na kopalniško opremo iz ene od teh treh podskupin proizvodov: armature, zasloni za prhanje in sanitarna keramika (v nadaljevanju: tri podskupine proizvodov) (točki 5 in 6 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

4 Maso Corp., ameriška družba, in njeni evropski hčerinski družbi Hansgrohe AG, ki proizvaja armature, in Hüppe GmbH, ki proizvaja zaslone za prhanje, so v nadaljevanju skupaj opredeljene kot „tožeče stranke“. Njihova dejavnost se nanaša zgolj na dve od treh podskupin proizvodov, in sicer na armature in na zaslone za prhanje z dodatki (točka 14 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

5 Tožeče stranke so 15. julija 2004 obvestile Komisijo o obstoju kartela v sektorju kopalniške opreme in zaprosile za imuniteto pred globami na podlagi Obvestila Komisije o imuniteti pred globami in zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 155, v nadaljevanju: Obvestilo o prizanesljivosti iz leta 2002), če pa jim ta ne bi bila odobrena, pa za zmanjšanje teh glob. Komisija je 2. marca 2005 v skladu s točkama 8(a) in 15 Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002 sprejela odločbo o pogojni imuniteti pred globami v korist tožečih strank (točke od 126 do 128 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

6 Komisija je 23. junija 2010 sprejela izpodbijani sklep.

7 Komisija je v izpodbijanem sklepu najprej menila, da so bila ravnanja, opisana v točki 2 zgoraj, del celostnega načrta s ciljem omejiti konkurenco med naslovniki tega sklepa in so imela značilnosti enotne in trajajoče kršitve, katere področje uporabe je zajemalo vse tri podskupine proizvodov, navedene v točki 3 zgoraj, in ki je obsegala ozemlja Belgije, Nemčije, Francije, Italije, Nizozemske in Avstrije (točki 778 in 793 obrazložitve izpodbijanega sklepa) (v nadaljevanju: ugotovljena kršitev). Glede tega je zlasti poudarila, da so se ta ravnanja odvijala po ponavljajočem se vzorcu, ki je bil v šestih državah članicah, v katerih je potekala preiskava Komisije, enak (točki 778 in 793 obrazložitve izpodbijanega sklepa). Poudarila je tudi obstoj nacionalnih poklicnih združenj, ki so se nanašala na vse tri podskupine proizvodov in ki jih je poimenovala „usklajevalna telesa“, nacionalnih poklicnih združenj, v katerih se je dejavnost članov nanašala na vsaj dve od treh podskupin proizvodov in ki jih je poimenovala „združenja za več proizvodov“, in specializiranih združenj, v katerih se je dejavnost članov nanašala na eno od teh treh podskupin proizvodov (točki 796 in 798 obrazložitve izpodbijanega sklepa). Nazadnje je ugotovila, da je obstajala osrednja skupina podjetij, ki je sodelovala pri kartelu v različnih državah članicah in v okviru usklajevalnih teles in združenj za več proizvodov (točki 796 in 797 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

8 Komisija je v členu 1 izpodbijanega sklepa sankcionirala 17 podjetij za kršitev člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP v obdobjih, ki so za tožeče stranke trajala od 16. oktobra 1992 do 9. novembra 2004.

9 Komisija je v členu 2(1) izpodbijanega sklepa navedla, da se tožečim strankam ne naloži nobena globa.

Postopek in predlogi strank

10 Tožeče stranke so 7. septembra 2010 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložile to tožbo.

11 Na podlagi poročila sodnika poročevalca je Splošno sodišče (četrti senat) odločilo, da začne ustni postopek.

12 Stranke so na obravnavi 28. februarja 2012 ustno podale navedbe in odgovorile na vprašanja, ki jih je postavilo Splošno sodišče.

13 Tožeče stranke Splošnemu sodišču predlagajo, naj:

— člen 1 izpodbijanega sklepa razglasi za ničen v delu, v katerem je Komisija ugotovila, da so sodelovale pri enotni kršitvi v sektorju kopalniške opreme;

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

14 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:

— tožbo zavrne;

— tožečim strankam naloži plačilo stroškov.

Pravo

15 Tožeče stranke v utemeljitev tožbe navajajo en sam tožbeni razlog, in sicer da je Komisija napačno ugotovila, da so sodelovale pri enotni kršitvi v sektorju kopalniške opreme.

16 Komisija se z utemeljitvijo tožečih strank ne strinja.

17 Navesti je treba, da tožeče stranke v utemeljitev svojega edinega tožbenega razloga v bistvu navajajo dva glavna očitka, in sicer prvič, da je Komisija storila napake glede pogojev, na podlagi katerih je mogoče sklepati na obstoj enotne kršitve in na sodelovanje podjetij pri taki kršitvi. Drugič, na podlagi dejstev, ki jih je bilo treba upoštevati, naj ne bi bilo mogoče ugotoviti, da je bila v obravnavani zadevi storjena enotna kršitev, pri kateri so sodelovale tožeče stranke. V teh okoliščinah Splošno sodišče meni, da je treba ta očitka preizkusiti ločeno.

Prvi očitek: Napake pri opredelitvi pogojev za obstoj enotne kršitve in sodelovanje podjetij pri taki kršitvi

18 Tožeče stranke trdijo, da je Komisija napačno uporabila pravo. Pogoji, na podlagi katerih je v izpodbijanem sklepu ugotovila obstoj enotne kršitve in sodelovanje podjetij pri taki kršitvi, naj bi namreč odstopali od pogojev, ki izhajajo iz njene prakse odločanja in sodne prakse. Komisija naj bi zato tudi kršila načela preglednosti, pravne varnosti in enakega obravnavanja.

19 Komisija to utemeljitev izpodbija.

20 Opozoriti je treba, da so v skladu s členom 101(1) PDEU med podjetji prepovedani sporazumi in usklajena ravnanja s protikonkurenčnim ciljem ali posledico, ki lahko prizadenejo trgovino med državami članicami.

21 Kršitev člena 101(1) PDEU je lahko ne le posledica samostojnih sporazumov ali usklajenih ravnanj, ki jih je treba sankcionirati kot ločene kršitve, ampak tudi niza dejanj ali trajajočega ravnanja, tako da je njihove sestavne dele mogoče upravičeno šteti za sestavne dele enotne kršitve (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 258 in navedena sodna praksa).

22 Na prvem mestu, za ugotovitev obstoja enotne kršitve mora Komisija dokazati, da so zadevni sporazumi ali usklajena ravnanja, čeprav se nanašajo na različne proizvode, storitve ali ozemlja, del celovitega načrta, ki so ga zadevna podjetja hote izvajala zaradi uresničitve enotnega protikonkurenčnega cilja (glej v tem smislu zgoraj v točki 21 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točki 258 in 260, in sodbo Splošnega sodišča z dne 8. julija 2008 v zadevi Lafarge proti Komisiji, T-54/03, neobjavljena v ZOdl., točka 482).

23 To, da se sporazumi ali usklajena ravnanja med seboj dopolnjujejo, je objektivni indic za obstoj celovitega načrta. Taka povezava obstaja, če so ti sporazumi ali usklajena ravnanja namenjeni soočanju z eno ali več posledicami običajne konkurence in z medsebojnim vplivanjem prispevajo k uresničitvi enotnega protikonkurenčnega cilja. Komisija mora v zvezi s tem preučiti vsako okoliščino, na podlagi katere je mogoče ugotoviti ali omajati obstoj navedenega celovitega načrta (glej v tem smislu zgoraj v točki 22 navedeno sodbo Splošnega sodišča Lafarge proti Komisiji, točka 482, in sodbo Splošnega sodišča z dne 28. aprila 2010 v zadevi Amann & Söhne in Cousin Filterie proti Komisiji, T-446/05, ZOdl., str. II-1255, točka 92 in navedena sodna praksa).

24 Na drugem mestu, kar zadeva ugotovitev, da je podjetje sodelovalo pri enotni kršitvi, je treba opozoriti, da mora Komisija dokazati, da je to podjetje nameravalo s svojim ravnanjem prispevati k enotnemu cilju, za katerega so si prizadevali vsi udeleženci, in da je bilo seznanjeno z nezakonitimi ravnanji, ki so jih predvidela ali izvajala druga podjetja pri uresničevanju istega cilja, ali da je lahko ta ravnanja razumno predvidelo in je bilo pripravljeno sprejeti tveganje, ki iz tega izhaja (glej v tem smislu zgoraj v točki 21 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 83).

25 Podjetje je lahko neposredno sodelovalo pri vseh protikonkurenčnih ravnanjih, ki sestavljajo enotno kršitev, zato mu je v takem primeru Komisija upravičena naložiti odgovornost za vsa ta ravnanja in s tem za navedeno kršitev v celoti. Podjetje je lahko neposredno sodelovalo tudi samo pri delu protikonkurenčnih ravnanj, ki sestavljajo enotno kršitev, pri tem pa je vedelo za vsa druga kršitvena ravnanja, ki so jih drugi udeleženci kartela predvideli ali izvajali pri izpolnjevanju istih ciljev, ali pa je lahko ta ravnanja razumno predvidelo in je bilo pripravljeno sprejeti tveganje, ki iz tega izhaja. V takem primeru je Komisija ravno tako upravičena temu podjetju naložiti odgovornost za vsa protikonkurenčna ravnanja, ki sestavljajo tako kršitev, in s tem odgovornost za to kršitev v celoti.

26 Če pa je podjetje neposredno sodelovalo pri enem ali več protikonkurenčnih ravnanjih, ki sestavljajo enotno kršitev, ni pa dokazano, da je s svojim ravnanjem želelo prispevati k vsem skupnim ciljem, za katere so si prizadevali drugi udeleženci kartela, niti da je vedelo za vsa druga kršitvena ravnanja, ki so jih navedeni udeleženci predvideli ali izvajali pri izpolnjevanju teh ciljev, ali da je lahko ta ravnanja razumno predvidelo in je bilo pripravljeno sprejeti tveganje, ki iz tega izhaja, je Komisija upravičena temu podjetju naložiti odgovornost le za ravnanja, pri katerih je neposredno sodelovalo, in za ravnanja, ki so jih drugi udeleženci kartela predvideli ali izvajali pri izpolnjevanju istih ciljev, kot jim je sledilo to podjetje, ter za katera je dokazano, da je to podjetje zanje vedelo ali jih je lahko razumno predvidelo in je bilo pripravljeno sprejeti tveganje, ki iz tega izhaja.

27 V obravnavani zadevi je treba, prvič, v zvezi s pogoji obstoja enotne kršitve ugotoviti, da je Komisija v točki 786 obrazložitve izpodbijanega sklepa na podlagi sodne prakse menila, da „se pojem enotne kršitve nanaša prav na položaj, ko je več podjetij udeleženih pri kršitvi, sestavljeni iz trajajočega ravnanja z enim samim gospodarskim ciljem, to je izkriviti konkurenco,“ in da „so sinergije in dopolnjevanje med različnimi ravnanji objektivni indici za tak celosten načrt“.

28 Drugič, v zvezi z ugotovljenim sodelovanjem pri enotni kršitvi je Komisija v točki 789 obrazložitve izpodbijanega sklepa s sklicevanjem na sodno prakso navedla:

„Zgolj zato, ker je lahko vloga vsakega udeleženca v kartelu prilagojena njegovemu posebnemu položaju, ni mogoče izključiti njegove odgovornosti za kršitev v celoti, zlasti za dejanja drugih udeležencev, ki imajo isti nezakonit cilj in enak protikonkurenčni učinek. Podjetje, ki sodeluje pri skupnem nezakonitem ravnanju z dejanji, ki prispevajo k uresničitvi skupnega cilja, za celotno obdobje njegovega sodelovanja pri skupnem ravnanju odgovarja tudi za dejanja drugih udeležencev v okviru iste kršitve. To velja, če je dokazano, da je zadevno podjetje vedelo za nezakonita ravnanja drugih udeležencev ali da jih je lahko razumno predvidelo in je bilo pripravljeno sprejeti tveganje v zvezi s tem.“

29 Ob upoštevanju preudarkov Komisije, ki so navedeni v točkah 27 in 28 zgoraj, je treba navesti, da ta ni niti napačno uporabila prava niti kršila načel preglednosti, pravne varnosti in enakega obravnavanja. Pogoji, ki jih je navedla v točkah 786 in 789 obrazložitve izpodbijanega sklepa in ki morajo biti izpolnjeni, da bi bilo mogoče ugotoviti obstoj enotne kršitve in sodelovanje podjetij pri tej kršitvi, so namreč skladni s pogoji iz sodne prakse, ki je bila navedena v točkah od 21 do 26 zgoraj.

30 Druge trditve, ki jih tožeče stranke navajajo v zvezi s tem, ne morejo omajati ugotovitve iz točke 29 zgoraj.

31 Prvič, trditev tožečih strank, da Komisija napačno zatrjuje, da je opredelitev enotne kršitve odvisna od tega, ali so podjetja imela „skupen namen“, je treba zavrniti kot neutemeljeno. Najprej, iz točke 786 obrazložitve izpodbijanega sklepa, ki je navedena v točki 27 zgoraj, je razvidno, da je Komisija izrecno navedla pogoj obstoja „celostnega načrta“, ki je sopomenka za obstoj „celovitega načrta“, za ugotovitev, ali so protikonkurenčna ravnanja del enotne kršitve. Dalje, čeprav se Komisija v odgovoru na tožbo res sklicuje na nujnost obstoja „skupnega namena“ zadevnih podjetij, da bi bilo mogoče ugotoviti obstoj enotne kršitve, pa je iz duplike in iz njenih stališč na obravnavi nedvomno razvidno njeno mnenje, da

enotna kršitev obstaja le, če udeleženci sledijo celovitemu načrtu na podlagi „skupnega namena“. Zato niti presoja v zvezi z obstojem celostnega načrta, ki jo je Komisija navedla v izpodbijanem sklepu, niti sama razlaga te presoje v njenih pisnih vlogah nista napačni.

32 Drugič, trditev tožečih strank, da morajo biti za obstoj enotne kršitve izpolnjeni štirje pogoji, in sicer, prvič, da obstaja celostni načrt, drugič, da se zadevni nezakoniti sporazumi in ravnanja med seboj dopolnjujejo, tretjič, da pri teh praksah sodelujejo ista podjetja, in četrtič, da se zadevna podjetja zavedajo, da sodelujejo pri skupnem cilju, je treba zavrniti kot delno neutemeljeno. Res je, da, kot je razvidno iz zgoraj v točki 22 navedene sodne prakse in kot so v odgovoru na vprašanje Splošnega sodišča na obravnavi priznale tožeče stranke, morajo biti za ugotovitev obstoja enotne kršitve izpolnjeni prvi, drugi in četrti pogoj, ki so jih navedle tožeče stranke. Nasprotno pa je to, da pri zadevnih nezakonitih ravnanjih sodelujejo ista podjetja, zgolj eden od indicev, ki jih mora Komisija upoštevati v okviru ugotavljanja obstoja skupnega načrta ali pa ločenih kršitev (glej v tem smislu zgoraj v točki 23 navedeno sodbo Amann & Söhne in Cousin Filterie proti Komisiji, točka 99).

33 Ob upoštevanju vseh zgornjih preudarkov je treba prvi očitek tožečih strank zavrniti kot neutemeljen.

Drugi očitek: napake pri presoji dejstev, zaradi katerih je bila kršitev opredeljena kot enotna in bilo ugotovljeno, da so tožeče stranke sodelovale pri tej kršitvi

34 Tožeče stranke v bistvu trdijo, da Komisija na podlagi presoje okoliščin, obravnavanih kot celota, ni mogla ugotoviti obstoja enotne kršitve in njihovega sodelovanja pri tej kršitvi. Menijo, da je Komisija v obravnavani zadevi spregledala več objektivnih indicev, kot so bili opredeljeni v njeni praksi odločanja in v sodni praksi, na podlagi katerih bi morala ugotoviti, da nezakonita ravnanja niso bila del enotne kršitve. Ti indici naj bi bili zlasti, da so te tri podskupine proizvodov prisotne na različnih trgih proizvodov, da niso niti povezane niti podobne, da nobeden od udeležencev ne opravlja dejavnosti, ki bi se nanašala na vsako od teh treh podskupin proizvodov, da je velika večina udeležencev sodelovala pri nezakonitih ravnanjih, ki so se nanašala zgolj na eno od treh podskupin proizvodov, da so obdobja teh ravnanj različna in da ne obstaja nikakršno osrednje telo ali kompleksna mreža, v katero bi bila povezana zadevna poklicna združenja.

35 Komisija tej utemeljitvi nasprotuje.

36 Iz sodne prakse, navedene zgoraj v točki 23, izhaja, da je treba to, ali so izpolnjeni pogoji za obstoj enotne kršitve, ugotavljati na podlagi vseh dejstev vsakega primera. Zato je treba najprej predstaviti analizo Komisije v izpodbijanem sklepu, na podlagi katere je sklepala na obstoj enotne kršitve, pri kateri so sodelovale tožeče stranke (glej točke od 37 do 51 v nadaljevanju), nato pa preveriti, ali so tožeče stranke dokazale, da je Komisija glede tega storila napako pri presoji (glej točke od 52 do 124 v nadaljevanju).

37 Najprej je treba navesti, da je presoja Komisije, na podlagi katere je ugotovila obstoj enotne kršitve v sektorju kopalniške opreme in sodelovanje tožečih strank pri tej kršitvi, v izpodbijanem sklepu razdeljena na dva dela.

38 Na prvem mestu, Komisija v točkah 792 in 793 obrazložitve izpodbijanega sklepa navaja, da nezakonita ravnanja, ki so jih izvajala zadevna podjetja, dokazujejo obstoj enotne kršitve.

39 Komisija v točkah od 793 do 795 obrazložitve izpodbijanega sklepa glede okvira v obravnavani zadevi očitane enotne kršitve podaja te štiri ugotovitve. Prvič, ta kršitev naj bi se nanašala na tri podskupine proizvodov na ozemlju vsaj šestih držav članic, in sicer Belgije, Nemčije, Francije, Italije, Nizozemske in Avstrije. Drugič, ta kršitev naj bi trajala vsaj od 16. oktobra 1992 do 9. novembra 2004. Tretjič, ugotovljeno kršitev naj bi sestavljal niz protikonkurenčnih ravnanj, „ki naj bi kazali na določen potek delovanja s skupnim namenom omejevanja konkurence glede cen znotraj sektorja kopalniške opreme“.

Četrtič, osrednja skupina osmih podjetij, ki so jo sestavljali tožeče stranke in podjetja Grohe Beteiligungs GmbH (v nadaljevanju: Grohe), American Standard Inc. (v nadaljevanju: Ideal Standard), Hansa Metallwerke AG (v nadaljevanju: Hansa), Sanitec Europe Oy (v nadaljevanju: Sanitec), Duscholux GmbH & Co, Duravit AG in Villeroy & Boch AG, naj bi neposredno, odločno in stalno sodelovala pri ugotovljeni kršitvi.

40 Komisija v zvezi s posebnimi elementi, na podlagi katerih je sklepala na obstoj enotne kršitve v obravnavani zadevi, v točki 796 obrazložitve izpodbijanega sklepa izpostavlja deset dejavnikov, ki so navedeni v točkah od 41 do 51 v nadaljevanju.

41 Prvič, kar zadeva podjetja, ki so bila snovalci enotne kršitve, naj bi osrednja skupina osmih podjetij sodelovala pri tajnih dogovarjanjih v vseh ali nekaterih od šest zadevnih držav članic in naj bi bila članica vsaj enega usklajevalnega telesa za tri podskupine proizvodov. Tožeče stranke ter podjetja Grohe, Duscholux, Villeroy & Boch, Sanitec in Hansa naj bi se med drugim udeleževala sestankov naslednjih usklajevalnih teles: IndustrieForum Sanitär (v nadaljevanju: IFS) v Nemčiji, Arbeitskreis Sanitär Industrie (v nadaljevanju: ASI) v Avstriji in Sanitair Fabrikanten Platform (v nadaljevanju: SFP) na Nizozemskem (točki 796, prva alinea, in 797 obrazložitve izpodbijanega sklepa ter opomba št. 1077 tega sklepa).

42 Drugič, kar zadeva usklajevanje med samimi podjetji, naj bi bili proizvajalci vsaj dveh od treh podskupin proizvodov vključeni v skupno osem združenj. Najprej, obstajala naj bi tri usklajevalna telesa. Dalje, obstajala naj bi združenja za več proizvodov v Italiji, in sicer Euroitalia in Michelangelo, in v Belgiji, kot sta Amicale du sanitaire in skupina Home Comfort Team (v nadaljevanju: HCT). Skupina HCT naj bi želela razširiti svoje dejavnosti na vse tri podskupine proizvodov, pri čemer je treba poudariti, da so te že zajemale dve podskupini. Nazadnje, razprave, ki so se dotikale več podskupin proizvodov od navedenih treh, naj bi pogosto potekale v okviru specializiranih združenj, kot na primer med dvema sestankoma nemških združenj za sanitarno keramiko Fachverband Sanitär-Keramische Industrie (v nadaljevanju: FSKI) in Arbeitsgemeinschaft Sanitärarmaturenindustrie (v nadaljevanju: AGSI) v letih 2002 in 2003, med katerima naj bi udeleženci razpravljali tudi o dvigih cen za armature. Poleg tega naj bi dvostranski stiki med podjetji potrjevali obstoj tesne povezanosti med tremi podskupinami proizvodov. Vodja družbe Hansgrohe naj bi na primer priznal, da je vseskozi poskušal pridobiti podatke o cenah od svojih konkurentov, pa tudi podatke o celotni industriji, da je lahko odločitve sprejemal „z večjim prepričanjem“. Komisija na podlagi vseh teh sestankov in stikov meni, da se je zadevnim proizvajalcem za njihov poslovni interes zdelo potrebno, da se zaradi zagotovitve učinkovitosti uvedenega mehanizma ali zaradi ugotavljanja njegove neučinkovitosti v skupnem okviru usklajujejo glede dvigov cen (točke 796, prva alinea, od 798 do 802 in 813 obrazložitve izpodbijanega sklepa ter opomba št. 1104 tega sklepa).

43 Tretjič, kar zadeva strukturo in načine distribucije treh podskupin proizvodov, naj bi delovanje industrije in zlasti vloga prodajalcev na debelo v tristopenjskem sistemu distribucije pričala o obstoju objektivnih povezav med temi podskupinami proizvodov. Prodajalci na debelo, ki prodajajo vse tri zadevne podskupine proizvodov, naj bi bili namreč skupne stranke proizvajalcev zadevnih treh podskupin proizvodov. Zato naj bi pri teh proizvajalcih obstajal močan razlog za usklajevanje njihovega splošnega ravnanja in njihovih politik določanja cen v razmerju do prodajalcev na debelo. Sodelujoči pri zadevnih tajnih ravnanjih naj bi se zavedali, da sodelujejo pri letnih ciklih usklajevanja cen, ki so se nanašala na iste stranke in so po navadi potekala po ponavljajoči se shemi, da bi se v vsakoletnih pogajanjih „lahko učinkoviteje pogajali s prodajalci na debelo“. Usklajevanje naj bi potekalo na nacionalni ravni, ker so prodajalci na debelo, s katerimi so se morali pogajati vsi proizvajalci, najpogosteje delovali na nacionalni ravni (točke 796, tretja alinea, in od 803 do 805 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

44 Četrtič, kar zadeva mehanizme, po katerih so potekala usklajevanja dvigov cen, je Komisija ugotovila, da so bila ta na splošno organizirana enako in hkrati za tri podskupine proizvodov v vseh državah članicah. Proizvajalci teh proizvodov naj bi v vseh državah članicah uvedli skupno prakso, in sicer so si

s svojimi konkurenti sistematično izmenjevali informacije o predvidenih dvigih cen, izraženih v odstotkih, za prihodnje cenovno obdobje, po navadi preden so cene sporočili svojim strankam in preden so te začele veljati. Ta praksa naj bi se po navadi izvajala v okviru rednih sestankov združenj, ki so bila organizirana med celotnim trajanjem kartela in na katerih so udeleženci poročali o svojih dvigih cen (točke od 806 do 809 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

45 Petič, protikonkurenčna ravnanja, ki so dopolnjevala usklajevanje dvigov cen in so bila sočasna in podobno organizirana v okviru več združenj v različnih državah članicah, naj bi zajemala sklepanje sporazumov v zvezi s posebnimi dogodki in izmenjevanje poslovno občutljivih informacij. Ta ravnanja naj bi potrjevala intenzivnost in stabilnost kartela. Udeleženci so se na primer leta 2004 v Belgiji, Nemčiji, Franciji, Italiji in v Avstriji dogovorili glede dviga cen po podražitvi surovin. Leta 2002 so se proizvajalci zaradi uvedbe evra dogovorili o časovnici uvedbe novih cenikov. Izmenjava občutljivih informacij naj bi v osnovi zajemala izmenjevanje tekočih podatkov o prodaji, po navadi v obliki odstotnih povečanj ali zmanjšanj glede na prejšnje referenčno obdobje, in pogosto tudi o napovedih prodaje v prihodnjih mesecih. Pri teh ravnanjih naj bi bili udeleženi isti člani kot pri določanju cen in bila naj bi organizirana v okviru istih združenj (točke od 810 do 813 obrazložitve izpodbijane odločbe).

46 Šestič, v zvezi s čezmejnimi povezavami Komisija navaja, najprej, da so razprave o cenah, ki so bile organizirane v eni državi članici, včasih sprožile razprave tudi o dvigih cen v drugih državah članicah. Kot primer, dogovor o dvigih cen glede zaslonov za prhanje, dosežen v nemškem specializiranem združenju Arbeitskreis Duschabtrennungen (v nadaljevanju: ADA), naj bi sprožil usklajevanje cen znotraj avstrijskega združenja Arbeitskreis Sanitärindustrie (v nadaljevanju: ASI) v letu 2000. Dalje, tržni pogoji v različnih državah članicah bi naj bili povezani. Kot primer, v Avstriji naj bi bili v letu 2001 opravljeni poskusi uskladitve cen s tistimi v Nemčiji. Nazadnje, hčerinske družbe velikih podjetij, ki so sodelovale pri kartelu in so imele sedež v Nemčiji, naj ne bi sporočale zgolj cen v državi članici, v kateri je bilo nacionalno združenje, ki je organiziralo sestanek, ampak tudi cene v drugih državah članicah (točke od 818 do 823 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

47 Poleg tega naj bi bil obstoj čezmejnih povezav in centralnega določanja cen znotraj podjetij, ki so delovala v več državah članicah, pojasnjen zlasti s pomembnostjo trgovinskih tokov med državami članicami, kot to velja na področju armatur. Ti pomembni trgovinski tokovi naj bi potrjevali, da je izvajanje protikonkurenčnih dogovorov omogočalo ustvarjanje sinergij med zadevnimi podjetji (točke od 824 do 833 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

48 Sedmič, kar zadeva centralno določanje cen znotraj podjetij, naj bi večina multinacionalk, vpletenih v ugotovljeno kršitev, izvajala centralne politike določanja cen, ki jih je nadziral sedež vsake skupine. Natančneje, sedeži teh multinacionalnih podjetij naj bi bili zadolženi za določanje izhodiščnih cen ob hkratnem določanju razponov cen, s katerimi so nacionalne hčerinske družbe lahko prilagajale cene ob upoštevanju informacij, ki so jih imele o svojih konkurentih na nacionalni ravni. Kot primer, znotraj družbe Hansgrohe naj bi bil strateški odbor za določanje cen, ki je bil v Nemčiji, zadolžen za določanje cen ob upoštevanju podatkov o trgu in informacij, ki jih je zbral od svojih hčerinskih družb v Evropski uniji. Izmenjave informacij o cenah, ki so potekale med sestanki navedenih združenj, naj bi imele vpliv na male neodvisne proizvajalce, ki so sodelovali na teh sestankih (točke od 834 do 844 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

49 Osmič, kar zadeva objektivne povezave med tremi podskupinami proizvodov, naj bi vsaka podskupina zajemala proizvode s področja kopalniške opreme, ki jih družba Hansgrohe opredeljuje kot „vidne“ proizvode v kopalnicah. Obstoj objektivnih povezav med temi tremi podskupinami proizvodov naj bi implicitno potrjevalo tudi to, da so se sestanki združenj nanašali na dve ali tri podskupine proizvodov in da so imeli proizvajalci skupne stranke. Poleg tega naj bi zadevna podjetja priznala, da se te tri podskupine proizvodov medsebojno dopolnjujejo, kar naj bi potrjevalo obstoj objektivnih povezav med njimi (točki 845 in 846 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

50 Devetič, v zvezi s stabilnostjo mehanizma usklajevanja cen skozi čas Komisija opozarja, da so zadevna skrivna dogovarjanja po ponavljajočem se vzorcu potekala tudi po odhodu nekaterih članov. Komisija glede tega kot primer navaja, da je družba Hansa leta 1999 prenehala biti članica italijanskega združenja Michelangelo, ki se je nanašalo na armature in na sanitarno keramiko, ostala pa je članica združenja Euroitalia, ki se je nanašalo na armature in v manjši meri na sanitarno keramiko (točki 801 in 847 izpodbijanega sklepa in opomba št. 1176 tega sklepa).

51 Desetič, kar zadeva sodelovanje, mobilnost in odgovornost vodilnih zaposlenih, naj bi obstajalo več primerov, ko so zastopniki prešli z enega podjetja, ki je sodelovalo pri ugotovljeni kršitvi, v drugo, ali prevzemali odgovornost za več držav članic, ali pa sodelovali na tajnih sestankih več združenj, ki so bili organizirani v več državah članicah. Ti elementi naj bi potrjevali ugotovitve Komisije v zvezi s tem, da se je ugotovljena kršitev nanašala na več proizvodov in da je bila geografsko obsežna. Kot primer, g. [V] iz podjetja Sanitec naj bi bil prisoten na tajnih sestankih usklajevalnega telesa SFP na Nizozemskem in na tajnih sestankih skupine Vitreous China Group (v nadaljevanju: VCG) v Belgiji. To naj bi mu omogočalo, da je druge konkurente obveščal o razpravah znotraj vsakega združenja. G. [D] naj bi predstavljal podjetje Ideal Standard znotraj združenja ASI in naj bi sodeloval pri razpravah o sanitarni keramiki in tudi armaturah (točki 848 in 849 obrazložitve izpodbijanega sklepa ter opombe od št. 1177 do št. 1180 tega sklepa).

52 Na drugem mestu je Komisija preučila sodelovanje podjetij, na katera se nanaša izpodbijani sklep, torej tudi sodelovanje tožečih strank, pri zadevni enotni kršitvi (točka 850 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

53 Prvič, po mnenju Komisije dejstva dokazujejo, da so se tožeče stranke in podjetja Grohe, Ideal Standard, Sanitec, Hansa, Villeroy & Boch, Duscholux in Duravit zavedala celotnega tajnega ravnanja, ker so vedela ali so lahko razumno sklepala, da se je ugotovljena kršitev nanašala vsaj na tri podskupine proizvodov, saj so bila člani vsaj enega usklajevalnega telesa, člani več združenj za več proizvodov in so bila zastopana v vsaj treh državah članicah in specializiranih združenjih, prek katerih so vzdrževala stike z drugimi podjetji, ki so v okviru ugotovljene kršitve tudi delovala v več državah članicah (točka 852 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

54 Drugič, kar zadeva posebej tožeče stranke in podjetja Grohe, Ideal Standard in Sanitec, naj bi ta prek svojih nacionalnih hčerinskih družb sodelovala na tajnih sestankih združenj v šestih zadevnih državah članicah. Vsi naj bi sodelovali tudi na tajnih sestankih vsaj enega usklajevalnega telesa in pogosto tudi na sestankih več združenj za več proizvodov. Vsi naj bi bili neposredno vpleteni v ugotovljeno kršitev glede treh podskupin proizvodov, na katere se je nanašala njihova dejavnost. Komisija pojasnjuje, da so bile tožeče stranke članice združenj IFS, ASI, SFP in Stichting Verwarming en Sanitair (v nadaljevanju: SVS) s sedežem na Nizozemskem. Ta štiri usklajevalna telesa naj bi zajemala tri podskupine proizvodov. Bile naj bi tudi članice združenj za več proizvodov Euroitalia, HCT in Amicale du sanitaire, ki so zajemala vsaj dve podskupini proizvodov (točka 853 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

55 Nato je treba ob upoštevanju presoje Komisije, ki je podana zgoraj v točkah od 39 do 54, preizkusiti, ali je Komisija pravilno sklepala, da so zadevna ravnanja pomenila enotno kršitev, kar tožeče stranke izpodbijajo.

56 Za uvod je treba na eni strani navesti, da čeprav tožeče stranke v okviru edinega tožbenega razloga, s katerim utemeljujejo to tožbo, zatrjujejo, da niso sodelovale pri enotni kršitvi, pa vseeno navajajo, da ne izpodbijajo dejstev, ki so jih predhodno priznale med upravnim postopkom, in priznavajo, da so kršile člen 101 PDEU in člen 53 Sporazuma EGP. V teh okoliščinah je treba na podlagi dejstev, ki so navedena v izpodbijanem sklepu in ki jih tožeče stranke v okviru te tožbe ne izpodbijajo, preučiti, ali je Komisija pravilno menila, da so tožeče stranke sodelovale pri enotni kršitvi, ki je zajemala tri podskupine proizvodov, ne pa samo pri dveh ločenih kršitvah v zvezi z dvema podskupinama proizvodov, ki jih proizvajajo in prodajajo, torej v zvezi z armaturami in zasloni za prhanje.

57 Na drugi strani je treba poudariti, da Komisija, kot je v bistvu priznala v svojih stališčih, ki jih je dala kot odgovor na vprašanja, ki jih je ustno postavilo Splošno sodišče na obravnavi, pri ugotavljanju, ali nezakonita ravnanja tvorijo enotno kršitev, nima nikakršnega posebnega polja proste presoje. Poleg tega mora Splošno sodišče opraviti celovit nadzor in preveriti ne samo spoštovanje pravil, ki se uporabijo za zadevno kršitev, ampak tudi dejstva, na podlagi katerih Komisija sprejme ali izključi opredelitev take kršitve, kot je v obravnavani zadevi opredelitev enotne kršitve.

58 V obravnavani zadevi je treba razsoditi, da je na podlagi desetih dejstev, obravnavanih kot celota, na katera se je oprla Komisija in ki so navedena zgoraj v točkah od 41 do 51, mogoče sklepati na, prvič, obstoj enotne kršitve, in drugič, na sodelovanje tožečih strank pri tej kršitvi.

59 Prvič, v zvezi z ugotovitvijo obstoja enotne kršitve je treba na eni strani ugotoviti, da je v bistvu Komisija celovit načrt zadevnih podjetij opredelila kot načrt, katerega edini cilj je bil proizvajalcem zadevnih treh podskupin proizvodov, ki se pri opremljanju kopalnic med seboj dopolnjujejo, omogočiti, da se v okviru istega tristopenjskega sistema distribucije usklajujejo o dvigih cen, ki jih zaračunavajo prodajalcem na debelo kot njihovim skupnim strankam. Ta presoja temelji na ugotovitvah, ki jih je Komisija podala v točki 793, četrta alinea, obrazložitve izpodbijanega sklepa, ki je delno navedena zgoraj v točki 39, in v točkah 793, tretja alinea, in od 803 do 805 obrazložitve istega sklepa, ki so delno navedene zgoraj v točki 43. To presojo utemeljuje tudi analiza Komisije, da se je želelo z zadevnimi nezakonitimi ravnanji – kot so tožeče stranke priznale ne samo med upravnim postopkom (glej točko 931 obrazložitve izpodbijanega sklepa in opombo št. 934 tega sklepa), ampak tudi na obravnavi v odgovoru na vprašanje Splošnega sodišča – enotno nastopiti nasproti prodajalcem na debelo, ki imajo precejšnjo pogajalsko moč, saj jim je bilo treba v istem obdobju leta posredovati cene za tri podskupine proizvodov.

60 Na drugi strani, Komisija je navedla številne povezave dopolnilnosti med zadevnimi nezakonitimi ravnanji, ki dokazujejo obstoj celovitega načrta, opisanega v prejšnji točki. Namreč, objektivni indici izvajanja tega celovitega načrta so v bistvu dejstvo, da, najprej, je zadevna ravnanja izvajala dokaj velika in enotna skupina podjetij (glej točki 796 in 797 obrazložitve izpodbijanega sklepa, povzeti zgoraj v točki 41), katere dejavnost se je nanašala na dve od treh podskupin proizvodov (glej točko 801 obrazložitve tega sklepa, povzeto zgoraj v točki 42) iz istega sektorja dejavnosti in ki so se med seboj dopolnjevali (glej točko 845 obrazložitve izpodbijanega sklepa, povzeto zgoraj v točki 49). Dalje, protikonkurenčna ravnanja, ki jih je izvajala ta osrednja skupina podjetij, so potekala znotraj več skupnih usklajevalnih teles in združenj za več proizvodov, njihov skupni cilj je bil doseči dvige cen za eno ali več od treh podskupin proizvodov na letni ravni in ob posebnih dogodkih (glej točke od 810 do 813 obrazložitve izpodbijanega sklepa, povzete zgoraj v točki 45), udeleženci pa so menili, da morajo biti usklajena, da bodo njihove skupne stranke sprejele dvige cen (glej točko 813 obrazložitve izpodbijanega sklepa, povzeto zgoraj v točki 42). Nazadnje, ta nezakonita ravnanja so se izvajala na enak način in enako pogosto (točke od 806 do 809 obrazložitve izpodbijanega sklepa, povzete zgoraj v točki 44), v nekaterih primerih so jih izvajali isti zaposleni, ki so bili zadolženi za njihovo izvajanje glede več podskupin proizvodov na več ozemljih (glej točki 848 in 849 obrazložitve izpodbijanega sklepa, povzeti zgoraj v točki 51).

61 Drugič, glede sodelovanja tožečih strank pri zadevni enotni kršitvi je Komisija pravilno navedla, da ker so bile tožeče stranke skupaj z drugimi podjetji, ki so bila sankcionirana v izpodbijanem sklepu, članice usklajevalnih teles in združenj za več proizvodov (glej točko 853 obrazložitve izpodbijanega sklepa, povzeto zgoraj v točki 54), je bilo treba šteti vsaj to, da so vedele za celoto nezakonitih ravnanj v zvezi s tremi podskupinami proizvodov, in jih je bilo zato treba sankcionirati za to enotno kršitev.

62 V teh okoliščinah je treba šteti, da je Komisija pravilno sklepala na obstoj enotne kršitve in na sodelovanje tožečih strank pri tej kršitvi.

63 Ob upoštevanju preudarkov v točkah od 59 do 62 zgoraj je treba zaporedno preizkusiti trditve tožečih strank, da, prvič, nekatera dejstva, ki jih Komisija ni upoštevala, omajajo obstoj enotne kršitve v obravnavani zadevi, in drugič, da na podlagi desetih dejstev, ki jih je upoštevala, ni mogoče sklepati na obstoj enotne kršitve.

Trditve tožečih strank v zvezi z dejstvi, ki jih Komisija ni upoštevala v izpodbijanem sklepu

64 Tožeče stranke s štirimi glavnimi argumenti zatrjujejo, da nekatera dejstva, ki jih Komisija ni upoštevala, omajajo obstoj enotne kršitve.

65 Komisija nasprotuje tem trditvam.

66 Prvič, tožeče stranke zatrjujejo, da se tri podskupine proizvodov med seboj razlikujejo in pripadajo različnim trgom, ker ti proizvodi niso medsebojno zamenljivi.

67 V zvezi s tem je treba na eni strani navesti, da dejstvo, ki med strankami ni sporno, da tri podskupine proizvodov pripadajo različnim trgom, ne more izključiti obstoja enotne kršitve. Kot namreč izhaja iz sodne prakse, navedene zgoraj v točki 22, ugotovitev obstoja enotne kršitve že po definiciji predpostavlja, da se protikonkurenčna ravnanja nanašajo na ločene proizvode in storitve ali ozemlja. Na drugi strani, v obravnavani zadevi – kot je pravilno navedla Komisija na obravnavi v odgovor na vprašanja Splošnega sodišča – je to, da se vsa zadevna nezakonita ravnanja nanašajo na „vidne“ proizvode, ki se pri opremljanju kopalnic med seboj dopolnjujejo, objektivni indic za to, da so zadevna podjetja imela interes za usklajevanje svojih nezakonitih ravnanj nasproti svojim skupnim strankam. Glede tega je treba navesti, da tožeče stranke z nobeno trditvijo niso izpodbijale ugotovitve Komisije, ki je med drugim vsebovana v točki 805 obrazložitve izpodbijane odločbe, da so proizvajalci armatur usklajevali svoja protikonkurenčna ravnanja, da bi skupno branili svoje interese in „enotno nastopili“ nasproti prodajalcem na debelo. Iz teh preudarkov je razvidno, da je treba trditev tožečih strank v zvezi s tem zavrniti kot neutemeljeno.

68 Drugič, tožeče stranke trdijo, da nobeden od sedemnajstih naslovnikov izpodbijanega sklepa ni proizvajal in prodajal proizvodov iz treh podskupin in da je zgolj pet izmed njih opravljalo dejavnost v zvezi z dvema podskupinama proizvodov.

69 Na eni strani je treba glede tega najprej poudariti, da Komisija v izpodbijanem sklepu ni menila, da je bilo sedemnajst podjetij, ki jih je kaznovala, udeleženih pri enotni kršitvi. Komisija je namreč za nekatera podjetja iz izpodbijanega sklepa, in sicer za italijanska podjetja Cisal Rubinetteria SpA, Mamoli Robinetteria SpA, Rubineterrie Teoerema SpA, RAF Rubinetteria SpA in Zucchetti Rubinetteria SpA, v točki 879 obrazložitve izpodbijanega sklepa ugotovila, da ni mogoče šteti, da so sodelovala pri enotni kršitvi, ker ni imela dokazov, da so sodelovala pri razpravah o treh podskupinah proizvodov zunaj Italije. Nasprotno pa je Komisija v izpodbijanem sklepu ugotovila, da je osrednja skupina podjetij, sestavljena iz vsaj petih podjetij, med njimi tudi iz tožečih strank, proizvajala proizvode iz dveh od treh podskupin in da so ta podjetja v okviru usklajevalnih teles in združenj za več proizvodov sodelovala pri nezakonitih ravnanjih v zvezi s tremi ali dvema podskupinama proizvodov v večini ali vseh šestih zadevnih državah članicah (glej točke 792, 853 in 854 obrazložitve izpodbijanega sklepa). Vpletenost te osrednje skupine podjetij v nezakonita ravnanja torej kaže na obstoj celovitega načrta, čeprav vsa zadevna podjetja niso proizvajala proizvodov iz treh podskupin.

70 Na drugi strani, trditev tožečih strank, da Komisija drugače kot v izjemnih okoliščinah, ki v obravnavani zadevi niso izpolnjene, ne more ugotoviti, da so sodelovale pri enotni kršitvi v zvezi s podskupinami proizvodov, če teh proizvodov ne proizvajajo, je treba prav tako zavrniti. Najprej, ta trditev, ki se nanaša na vprašanje, ali podjetje, ki ne proizvaja sanitarne keramike, lahko sodeluje pri kršitvi, v katero so vključeni tudi ti proizvodi, namreč ni upoštevna pri vprašanju, ali so izpolnjeni pogoji za obstoj enotne kršitve, ki se nanaša na tri skupine proizvodov. Dalje, kot izhaja iz zgoraj

v točki 25 navedene sodne prakse, podjetje vsekakor lahko odgovarja za kršitev, ki se deloma nanaša na proizvode, ki jih ne proizvaja, če je vedelo za vsa kršitvena ravnanja, ki so jih drugi udeleženci kartela predvideli ali izvajali pri izpolnjevanju istih ciljev.

71 Tretjič, tožeče stranke trdijo, da je bilo središče kršitve za vsako podskupino proizvodov drugačno. Menijo, da čeprav so se nekatera ravnanja, ki so opisana v izpodbijanem sklepu, nanašala na več kot eno podskupino proizvodov, zgolj dejstvo, da je zadevna kršitev zajemala več podskupin, ne zadošča za njeno opredelitev kot enotno kršitev. V zvezi s tem podajajo dva sklopa trditev.

72 Tožeče stranke s prvim sklopom trditev zatrjujejo, da so se letna usklajevanja dvigov cen in izmenjave poslovno občutljivih informacij povečini nanašala zgolj na eno od treh podskupin proizvodov in so zajemala le nekatere od šestih zadevnih držav članic.

73 Najprej je treba v zvezi s tem ugotoviti, da čeprav, kot trdijo tožeče stranke, se je večina sestankov poklicnih združenj nanašala zgolj na eno podskupino proizvodov v eni državi članici, to ne omaja ugotovitve, da so zadevna podjetja usklajevala svoja protikonkurenčna ravnanja za vsako od treh podskupin proizvodov.

74 Dalje, navesti je treba, kot so priznale tožeče stranke v svojih pisnih vlogah, da so znotraj združenj ASI in SFP, pa tudi znotraj združenja IFS vsaj občasno potekala usklajevanja o dvigih cen za tri podskupine proizvodov. V teh okoliščinah dejstvo, da je bilo usklajevanje za več proizvodov šibkejše ali da za nekatere od treh podskupin proizvodov v drugih zadevnih državah članicah, in sicer v Belgiji, Franciji in Italiji, celo sploh ni obstajalo, ne spreminja ugotovitve, da je tako usklajevanje za več proizvodov obstajalo v Nemčiji, na Nizozemskem in v Avstriji.

75 Poleg tega v nasprotju s tem, kar trdijo tožeče stranke, njihovo priznanje, da so se protikonkurenčna ravnanja v povezavi s posebnimi dogodki, kot so uvedba evra, podražitev surovin ali uvedba cestnin, odražala v usklajenih dvigih cen, dokazuje, da so se protikonkurenčna ravnanja v zvezi z vsako podskupino proizvodov med seboj dopolnjevala, čeprav so bila ta ravnanja v primerjavi z rednimi ravnanji usklajevanja dvigov cen zgolj drugotna. Enako je mogoče ugotoviti za izmenjevanja poslovno občutljivih informacij, za katera tožeče stranke izrecno priznavajo, da so se nanašala na več od teh treh podskupin proizvodov. To, da so ta ravnanja v primerjavi z letnim usklajevanjem dvigov cen drugotna, ne vpliva na opredelitev zadevnih ravnanj kot „enotne kršitve“.

76 Nazadnje, kot pravilno poudarja Komisija v svojih pisnih vlogah, je to, da so tožeče stranke, kot je navedeno zgoraj v točki 5, vložile prošnjo za imuniteto pred globami v okviru Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002 za vse proizvode iz sektorja „kopalniška oprema“, dejstvo, ki ga je primerno upoštevati pri ugotavljanju obstoja enotne kršitve. V nasprotju s tem, kar so navedle tožeče stranke v odgovor na vprašanje Splošnega sodišča na obravnavi, to dejstvo lahko kaže vsaj na to, da so menile, da so bila zadevna ravnanja, v katera so bile neposredno vpletene in ki so se nanašala na armature in zaslone za prhanje, med seboj povezana in so bila del ene in iste kršitve.

77 Prvi sklop trditev tožečih strank, ki je povzet zgoraj v točki 72, je treba torej zavrniti kot neutemeljen.

78 Tožeče stranke z drugim sklopom trditev zatrjujejo, da so kršitve v zvezi s tremi podskupinami proizvodov trajale različno dolgo tako v Belgiji kot v Nemčiji, v Franciji in Italiji. Trdijo, da ne more obstajati enotna kršitev, ki bi zajemala tri podskupine proizvodov in katere začetek bi segal v leto 1994, ker se je v Nemčiji kršitev v zvezi z armaturami začela šele leta 1998, tista v zvezi s sanitarno keramiko pa leta 2000.

79 V zvezi s tem je treba navesti, da na eni strani Komisija nikakor ni ugotovila, da je bila enotna kršitev storjena v zvezi s tremi podskupinami proizvodov v vseh državah članicah od najprej 12. oktobra 1994 do 9. novembra 2000, ampak je menila, da se je enotna kršitev razvijala in prilagajala v tem obdobju glede na zadevne države članice. Taka ugotovitev je razvidna iz člena 1 izpodbijanega sklepa,

v katerem je Komisija natančno opredelila obdobja in ozemlja sodelovanja sankcioniranih podjetij pri različnih nezakonitih ravnanjih, ki so se nanašala na vsako od treh podskupin proizvodov in bila del enotne kršitve. Na drugi strani dejstvo, da so datumi začetka zadevnih nezakonitih ravnanj za zadevne države članice in podskupine proizvodov različni, ne more vplivati na ugotovitev, da so se nezakonita ravnanja v zvezi z zadevnimi proizvodi velikokrat materialno, geografsko in časovno prekrivala, kar tožeče stranke poleg tega ne izpodbijajo. V zvezi z njimi je mogoče natančneje navesti, kot je ugotovila Komisija v tabeli D izpodbijanega sklepa, da so v različnih obdobjih sodelovale pri nezakonitih ravnanjih v Belgiji, Nemčiji, Franciji in Avstriji v zvezi z dvema podskupinama proizvodov, ki so jih proizvajale, pri čemer pa jim je vseeno skupen del obdobja kršitve med 16. oktobrom 1992 in 15. julijem 2004.

80 Drugi sklop trditev tožečih strank, ki je povzet zgoraj v točki 78, je treba torej zavrniti kot neutemeljen.

81 Četrtič, tožeče stranke trdijo, da preprosto zavedanje o morebitnem poteku protikonkurenčnega ravnanja, v obravnavani zadevi v zvezi z eno od treh podskupin proizvodov, ki jih zadevna podjetja ne proizvajajo, ne more biti podlaga za to, da se dve ločeni kršitvi opredelita kot enotna kršitev. Natančneje, menijo, da čeprav so v nekaterih primerih lahko „slutile, da se bodo cene morda letno uskladile tudi v sektorju sanitarne keramike“, niso vedele za nezakonita ravnanja znotraj specializiranih združenj za te proizvode.

82 Vendar je treba glede tega ugotoviti, da, kot je omenila tudi Komisija, so tožeče stranke v svojih pisnih vlogah izrecno priznale, da je usklajevanje dvigov cen potekalo znotraj dveh usklajevalnih teles, katerih članice so bile, in sicer znotraj ASI in SFP. V teh okoliščinah je Komisija lahko utemeljeno menila, da so tožeče stranke vsaj vedele za protikonkurenčna ravnanja v zvezi s sanitarno keramiko, ki je ne proizvajajo. V teh okoliščinah je Komisija v skladu s sodno prakso, ki je bila navedena zgoraj v točkah od 24 do 26, tožeče stranke štela za odgovorne za zadevno enotno kršitev.

83 To trditev je treba torej zavrniti kot neutemeljeno.

84 Ob upoštevanju vseh ugotovitev v točkah od 66 do 83 zgoraj je treba ugotoviti, da nobena od štirih trditev tožečih strank v zvezi s po njihovem mnenju objektivnimi indici obstoja ločenih kršitev bodisi posamično bodisi skupaj ne more ovreči ugotovitve Komisije, da je obstajala enotna kršitev, pri kateri so sodelovale tožeče stranke. Vse trditve tožečih strank v zvezi s tem je treba torej zavrniti kot neutemeljene.

Trditve tožečih strank v zvezi z dejstvi, ki naj bi jih Komisija napačno upoštevala v izpodbijanem sklepu

85 Tožeče stranke trdijo, da na podlagi nobenega od desetih indicev, ki jih je Komisija upoštevala v izpodbijanem sklepu in ki so navedeni zgoraj v točkah od 41 do 51, ni mogoče sklepati na obstoj enotne kršitve.

86 Komisija tej argumentaciji nasprotuje.

87 Prvič, tožeče stranke trdijo, da na podlagi presoje Komisije, ki je predstavljena v točki 797 obrazložitve izpodbijanega sklepa in povzeta zgoraj v točki 41, v skladu s katero naj bi obstajala osrednja skupina podjetij, ni mogoče sklepati na obstoj enotne kršitve, ker nobena od njih ne proizvaja proizvodov iz treh podskupin in ni sodelovala pri kartelu v šestih zadevnih državah članicah.

88 Glede tega zadošča opozoriti, da, kot je bilo navedeno zgoraj v točki 70, to, da vsa podjetja, ki so sankcionirana v izpodbijanem sklepu, ne proizvajajo proizvodov iz vseh treh podskupin proizvodov in v vseh zadevnih državah članicah, ne omaja ugotovitve o obstoju omejene, vendar enotne skupine vsaj petih podjetij, ki so bila vpletena v ista ravnanja usklajevanja dvigov cen v razmerju do svojih skupnih strank, ki so se nanašala na dve od treh podskupin proizvodov in ozemelj in so potekala znotraj

skupnih združenj s sedežem na istih ozemljih. Ta dejavnik dokazuje, da so bila vsaj za del podjetij, ki so bila sankcionirana v izpodbijanem sklepu, izvajana nezakonita ravnanja del celovitega načrta, ki je pomenil enotno kršitev.

89 Prvo trditev tožečih strank je treba torej zavrniti kot neutemeljeno.

90 Drugič, tožeče stranke trdijo, da je presoja Komisije, predstavljena v točki 798 obrazložitve izpodbijanega sklepa in povzeta zgoraj v točki 42, v skladu s katero je osrednja skupina podjetij sodelovala pri tajnih dogovarjanjih v vseh ali nekaterih državah članicah in je bila del usklajevalnega telesa, napačna. Menijo namreč, da so od trinajstih združenj, ki so omenjena v izpodbijanem sklepu, zgolj tri usklajevalna telesa zajemala tri podskupine proizvodov in da je bilo mogoče zgolj za tri druga združenja za več proizvodov šteti, da so zajemala dve od treh podskupin proizvodov. Poleg tega naj bi ta telesa in združenja poleg treh podskupin proizvodov zajemala številne druge podskupine proizvodov.

91 Najprej, navesti je treba, da tudi če bi, kot trdijo tožeče stranke, obstajala zgolj tri usklajevalna telesa in tri združenja za več proizvodov, ne pa osem združenj, ki so zajemala vsaj dve od treh podskupin proizvodov, kot je navedla Komisija v točki 796, druga alinea, izpodbijanega sklepa, to ne bi ovrglo ugotovitve, da so bila zadevna nezakonita ravnanja vsaj deloma izvajana in usklajevana v okviru istih poklicnih združenj.

92 Dalje, dejstvo, ki ga omenjajo tožeče stranke, da so nekatera od teh usklajevalnih teles in združenj za več proizvodov zajemala tudi podskupine proizvodov, ki niso predmet izpodbijanega sklepa, ne omaja ugotovitve, da so se v okviru teh teles in združenj usklajevala protikonkurenčna ravnanja glede več od teh treh podskupin proizvodov, na katere se nanaša ta sklep.

93 Nazadnje, trditev tožečih strank, da listine v spisu Komisije ne dokazujejo, da so podjetja, ki so bila del specializiranih združenj, zanimale druge podskupine proizvodov kot tiste, zaradi katerih so se primarno združila, je ovržena z dejstvi. Glede tega je treba na eni strani ugotoviti, da tožeče stranke ne navajajo kakšne specifične trditve, s katero bi na primer izpodbijale ugotovitev Komisije iz točke 801 obrazložitve izpodbijanega sklepa, da so v Nemčiji člani združenja ADA, ki se je nanašalo na zaslone za prhanje, člane združenja AGSL, ki se je nanašalo na armature, obvestili o nameravanem dvigu cen ob uvedbi evra. Trditev tožečih strank, da tako sporočanje v obravnavani zadevi ni upoštevno, ker se nanaša na sporočanje informacij ob posebnem dogodku, je treba zavrniti kot neutemeljeno. Ta trditev namreč ne ovrže ugotovitve o obstoju komunikacije med združenji za različne podskupine proizvodov. Na drugi strani je treba navesti, da tožeče stranke ne izpodbijajo dodatnih ugotovitev Komisije, na primer v točki 800 obrazložitve izpodbijanega sklepa, da naj bi člani združenja Euroitalia sodelovali pri razpravah, ki so se v glavnem nanašale na armature, ob tem pa jih je zanimala tudi sanitarna keramika.

94 Zato je treba drugo trditev tožečih strank zavrniti kot neutemeljeno.

95 Tretjič, v zvezi s presojo Komisije o obstoju strukture in skupnih načinov distribucije, ki je navedena v točki 803 obrazložitve izpodbijanega sklepa in omenjena zgoraj v točki 43, tožeče stranke trdijo, da ne izpodbijajo obstoja skupne baze strank in skupnega tristopenjskega sistema distribucije. Vendar pa menijo, da so ti dejavniki neupoštevni pri dokazovanju obstoja enotne kršitve, ker so tri podskupine proizvodov ločene in ker prodajalci na debelo odkupujejo številne druge proizvode poleg tistih, ki so predmet izpodbijanega sklepa.

96 Glede tega je treba navesti – v nasprotju s tem, kar trdijo tožeče stranke, in kot je bilo ugotovljeno zgoraj v točki 60 – da to, da imajo proizvajalci proizvodov iz treh podskupin, ki so naslovniki izpodbijanega sklepa, skupne stranke, in sicer prodajalce na debelo kopalnic, pojasnjuje, zakaj so si vsa podjetja prizadevala uskladiti dvige cen za kopalniško opremo.

97 Poleg tega trditve tožečih strank, s katerimi so na obravnavi odgovorile na vprašanja Splošnega sodišča, da je bila časovnica dvigov cen posledica objektivnih dejavnikov, in sicer da so morali proizvajalci na debelo pripraviti kataloge cen za naslednje leto, da prodajalci na debelo niso nikoli nasprotovali dvigom cen, ki so jih vsekakor prenesli na svoje stranke, ali pa da so nabavljali širši izbor podskupin proizvodov kot pa samo iz treh podskupin proizvodov, na katere se nanaša izpodbijani sklep, ne omajajo presoje, navedene v prejšnji točki, da so proizvajalci, katerih dejavnost se je nanašala na tri podskupine proizvodov, menili, da imajo interes za uskladitev ravnanj v okviru dvigov cen, ki so jih zaračunavali svojim skupnim strankam in ki so se določali letno.

98 Tretjo trditev tožečih strank je treba torej zavrniti kot neutemeljeno.

99 Četrtič, v zvezi s strukturo in skupnimi mehanizmi protikonkurenčnih ravnanj, ki so opisani v točki 806 obrazložitve izpodbijanega sklepa in povzeti zgoraj v točki 44, tožeče stranke menijo, da je presoja Komisije, da so si podobni, protislovna z dejstvom, da se datumi protikonkurenčnih ravnanj razlikujejo glede na tri podskupine proizvodov in zadevne države članice. Poleg tega naj bi te podobnosti izhajale iz samega tristopenjskega sistema distribucije, na podlagi katerega naj bi morali proizvajalci kopalniške opreme dvige cen najaviti v istih obdobjih leta in v obliki odstotkov cen.

100 Glede tega je treba na eni strani opozoriti, enako kot je navedla Komisija v pisnih vlogah, da čeprav so se obdobja protikonkurenčnih ravnanj med seboj res razlikovala glede na zadevne podskupine proizvodov in ozemlja, pa vseeno ni sporno, da so se v zvezi z letnimi dvigi cen za vsako od treh podskupin proizvodov v vsaki državi članici izvajala zelo podobna protikonkurenčna ravnanja, in to neprekinjeno med 16. oktobrom 1992 in 9. novembrom 2004.

101 Na drugi strani, navedbe tožečih strank, da je razlog za podobnost protikonkurenčnih ravnanj tristopenjski sistem distribucije, ne omajajo ampak potrjujejo ugotovitev, da so imeli proizvajalci, katerih dejavnost se je nanašala na tri podskupine proizvodov, skupen interes za uskladitev svojih dvigov cen.

102 Zato je treba četrto trditev tožečih strank zavrniti kot neutemeljeno.

103 Petič, v zvezi s presojo Komisije, predstavljeno v točki 810 obrazložitve izpodbijanega sklepa in povzeto zgoraj v točki 45, tožeče stranke trdijo, da podobnost nezakonitih ravnanj, povezanih s posebnimi dogodki, ni upoštevna, ker so ta ravnanja zgolj drugotna, ker niso nikoli zadevala šestih držav članic iz izpodbijanega sklepa in ker se niso vedno nanašala na tri podskupine proizvodov.

104 Glede tega je treba na eni strani navesti, da tožeče stranke ne izpodbijajo ugotovitve Komisije iz med drugim točke 811 obrazložitve izpodbijanega sklepa, da so proizvajalci leta 2004 v petih državah članicah uskladili svoje cene po podražitvi surovin. Na drugi strani, tožeče stranke ne izpodbijajo niti ugotovitve, ki jo je Komisija podala kot primer v opombi št. 1104 izpodbijanega sklepa in ki se je nanašala na izmenjave informacij o prodajah zaslonov za prhanje in armatur med sestankom, ki je 17. januarja 2003 potekal med proizvajalci sanitarne keramike. Zato te ugotovitve Komisije ne izključujejo, ampak nakazujejo, da so se vsaj v letih 2003 in 2004 zadevna podjetja v različnih državah članicah usklajevala glede zadevnih treh podskupin proizvodov, tudi ob posebnih dogodkih.

105 Zato je treba peto trditev tožečih strank zavrniti kot neutemeljeno.

106 Šestič, tožeče stranke trdijo, da ugotovitve Komisije glede čezmejnih povezav med zadevnimi nezakonitimi ravnanji, ki so navedene v točki 818 obrazložitve izpodbijanega sklepa in omenjene zgoraj v točki 46, niso upoštevne za dokazovanje obsega kršitve v zvezi z njenim zajemanjem treh podskupin proizvodov.

107 Glede tega je treba ugotoviti, da, kot pravilno trdijo tožeče stranke, obstoj čezmejnih povezav med zadevnimi nezakonitimi ravnanji sam po sebi ne more dokazati, da je ugotovljena kršitev zajemala tri podskupine proizvodov. Nasprotno pa obstoj teh čezmejnih povezav nakazuje, da je bilo potrebno usklajeno izvajanje zadevnih nezakonitih ravnanj v različnih državah članicah, v katerih so proizvajalci, katerih dejavnost se je nanašala na tri podskupine proizvodov, opravljali to dejavnost.

108 Zato je treba navesti, na eni strani, da čeprav obstoj čezmejnih povezav sam po sebi ni objektiven indic obstoja celovitega načrta, vseeno v obravnavani zadevi ob upoštevanju drugih objektivnih elementov, ki jih je navedla Komisija, nakazuje, da je izvajanje zadevnih nezakonitih ravnanj moralo biti geografsko usklajeno. Na drugi strani, tak dejavnik nikakor ne omaje ugotovitev, s katerimi je Komisija sicer ugotovila obstoj celovitega načrta.

109 V teh okoliščinah je treba torej šesto trditev tožečih strank zavrniti kot neutemeljeno.

110 Sedmič, v zvezi s presojo Komisije glede obstoja trgovinskih tokov med državami članicami in centralnega določanja cen znotraj multinacionalnih podjetij, predstavljeno v točkah 818 in 824 obrazložitve izpodbijanega sklepa in povzeto zgoraj v točki 48, tožeče stranke menijo, da ta presoja ni pomembna za ugotavljanje obstoja kršitve, ki bi zajemala več proizvodov.

111 Ugotoviti je treba, da, kot pravilno trdijo tožeče stranke, nobeden od dveh dejavnikov, ki sta omenjena v prejšnji točki, sam po sebi ne zadošča za ugotovitev, da je namesto ločenih kršitev obstajala enotna kršitev.

112 Vendar je res, na eni strani, da je centralno določanje cen velikim multinacionalnim podjetjem, katerih dejavnost se je nanašala na eno ali več od treh podskupin proizvodov in ki so bila zastopana v združenjih za več proizvodov (med njimi ASI, IFS, Michelangelo ali SFP), omogočalo, da so upoštevala informacije, ki so jih prejela med sestanki združenj za več proizvodov, pri določanju cen na centralni ravni za vsa geografska območja in vse podskupine proizvodov s področja njihove dejavnosti proizvodnje. Na drugi strani pa tudi obstoj trgovinskih tokov med državami članicami kaže na večdržavno geografsko razsežnost zadevnih nezakonitih ravnanj.

113 Zato dva v prejšnji točki preučena dejavnika ob upoštevanju indicev, ki jih je navedla Komisija in ki so našteti zgoraj v točkah od 41 do 45, nakazujeta, da so imela zadevna podjetja interes za uskladitev dvigov cen. Poleg tega je treba ugotoviti, da ta dejavnika nikakor ne moreta ovreči drugih presoj Komisije, na katere se je ta oprla pri sklepanju na obstoj enotne kršitve.

114 Zato je treba sedmo trditev tožečih strank zavrniti kot neutemeljeno.

115 Osmič, v zvezi s presojo Komisije o objektivnih povezavah med tremi podskupinami proizvodov, ki je predstavljena v točki 845 obrazložitve izpodbijanega sklepa in povzeta zgoraj v točki 49, tožeče stranke trdijo, da opredelitev vseh treh podskupin kot podskupin „vidnih“ proizvodov nikakor ne vpliva na to, da se kršitev opredeli kot enotna. Številne druge podskupine „vidnih“ proizvodov s področja kopalniške opreme, na katere se izpodbijan sklep ne nanaša, naj namreč ne bi bile zajete s tajnimi ravnanji. Poleg tega naj izraz „vidni proizvodi“ ne bi imel določljivega pomena v gospodarstvu.

116 Glede tega je treba opozoriti, da, kot je že bilo navedeno zgoraj v točki 96, je ugotovitev, da se tri podskupine proizvodov prodajajo istim strankam v okviru istega distribucijskega omrežja, upoštevni dejavnik pri presoji, ali se zadevna protikonkurenčna ravnanja med seboj dopolnjujejo. Kot je bilo navedeno zgoraj v točki 97, to, da se izpodbijani sklep nanaša zgolj na del „vidnih proizvodov“ kopalniške opreme, ki so armature, zasloni za prhanje in sanitarna keramika, nikakor ne vpliva na ugotovitev, da so vsaj med temi tremi podskupinami proizvodov obstajale objektivne povezave dopolnilnosti, ki kažejo, da zadevna podjetja usklajujejo svoje dvige cen.

117 Zato je treba osmo trditev tožečih strank zavrniti kot neutemeljeno.

118 Devetič, tožeče stranke trdijo, da na podlagi devetega in desetega dejavnika, ki sta navedena v točkah 847 in 848 obrazložitve izpodbijanega sklepa ter omenjena zgoraj v točkah 50 in 51, ni mogoče sklepati na obstoj enotne kršitve.

119 Glede tega je treba, na eni strani, v zvezi s presojo o stabilnosti mehanizma usklajevanja skozi čas, ki je navedena v točki 847 obrazložitve izpodbijanega sklepa in povzeta zgoraj v točki 50, ugotoviti, da, kot pravilno trdijo tožeče stranke, to, da se je izvajanje tajnih ravnanj nadaljevalo kljub prenehanju sodelovanja nekaterih podjetij, samo po sebi ne dokazuje, da so zadevna nezakonita ravnanja pomenila enotno kršitev, in ne ločenih kršitev.

120 Vendar to dejstvo v obravnavani zadevi ob upoštevanju drugih ugotovitev Komisije potrjuje, da je v sektorju kopalniške opreme obstajal celovit načrt s ciljem izkrivljanja konkurence, ki je trajal ne glede na to, da so nekatera podjetja prenehala sodelovati pri tej enotni kršitvi.

121 Na drugi strani je treba v zvezi z dejstvom, ki je navedeno v točki 848 obrazložitve izpodbijanega sklepa in omenjeno zgoraj v točki 52, da so številni zaposleni zamenjali podjetja in ostali v istem sektorju dejavnosti, da se je njihova poklicna dejavnost nanašala na več podskupin proizvodov in da so svoja podjetja zastopali v več združenjih, v okviru katerih so se odvijala nezakonita ravnanja, navesti, da to, da so zaposleni zamenjali podjetje in hkrati ostali v istem sektorju dejavnosti, samo po sebi ne dokazuje, da so zadevna ravnanja pomenila enotno kršitev, in ne ločenih kršitev.

122 Vendar pa to skupaj z dejstvom, da so isti zaposleni izvajali nezakonita ravnanja, ki so se nanašala na več podskupin proizvodov, v okviru več združenj, v katerih so potekala nezakonita dejanja, ob upoštevanju drugih elementov, ki jih je navedla Komisija in ki so obravnavani zgoraj, nakazuje, da so bili pogoji za izvajanje celovitega načrta za izkrivljanje konkurence v celotnem sektorju kopalniške opreme olajšani.

123 Dejavnika, navedena zgoraj v točki 118, nikakor ne moreta ovreči ugotovitve Komisije o obstoju enotne kršitve.

124 V teh okoliščinah je treba deveto trditev tožečih strank zavrniti kot neutemeljeno.

125 Na podlagi preučitve v točkah od 87 do 124 zgoraj je torej mogoče ugotoviti, da Komisija ni storila napake pri presoji, ko je ob upoštevanju dejstev, obravnavanih kot celota, sklenila, da so bila zadevna nezakonita ravnanja del enotne kršitve.

126 V teh okoliščinah je treba edini tožbeni razlog tožečih strank in zato tožbo zavrniti kot neutemeljena.

Stroški

127 V skladu s členom 87(2) Poslovnika Splošnega sodišča se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker tožeče stranke niso uspele, se jim v skladu s predlogi Komisije naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (četrti senat)

razsodilo:

1. Tožba se zavrne.

2. Družbe Masco Corp., Hansgrohe AG, Hansgrohe Deutschland Vertriebs GmbH, Hansgrohe Handelsgesellschaft mbH, Hansgrohe SA/NV, Hansgrohe BV, Hansgrohe SARL, Hansgrohe SRL, Hüppe GmbH, Hüppe Ges.mbH, Hüppe Belgium SA in Hüppe BV nosijo svoje stroške in stroške, ki jih je priglasila Evropska komisija.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 16. septembra 2013.

Podpisi

Kazalo

Dejansko stanje 2

Postopek in predlogi strank 3

Pravo 3

Prvi očitek: Napake pri opredelitvi pogojev za obstoj enotne kršitve in sodelovanje podjetij pri taki kršitvi 4

Drugi očitek: napake pri presoji dejstev, zaradi katerih je bila kršitev opredeljena kot enotna in bilo ugotovljeno, da so tožeče stranke sodelovale pri tej kršitvi 6

Trditve tožečih strank v zvezi z dejstvi, ki jih Komisija ni upoštevala v izpodbijanem sklepu 11

Trditve tožečih strank v zvezi z dejstvi, ki naj bi jih Komisija napačno upoštevala v izpodbijanem sklepu 13

Stroški 17